

**Desenvolupament Local i Territorial**

Codi: 44465  
Crèdits: 6

| Titulació                                  | Tipus | Curs | Semestre |
|--------------------------------------------|-------|------|----------|
| 4317520 Estudis Territorials i Planejament | OT    | 0    | 1        |

**Professor/a de contacte**

Nom: Montserrat Pallares Barbera

Correu electrònic: montserrat.pallares@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

**Altres indicacions sobre les llengües**

Atesa la internacionalització del màster, la llengua de comunicació a aula serà el català i/o castellà en funció de la llengua majoritària de l'alumnat

**Equip docent**

Antoni Francesc Tulla Pujol

Esteve Dot Jutglà

**Prerequisits**

Cap d'específic.

**Objectius**

L'objectiu d'aquest mòdul es aprofundir en el coneixement de les dinàmiques de desenvolupament local. El curs té dos objectius principals: la comprensió de la dinàmica del creixement i decadència territorial. El context més ampli en el qual s'emmarca el curs és la reestructuració actual de les economies locals i regionals, el canvi tecnològic accelerat, la internacionalització econòmica, així com els conflictes entre els interessos econòmics, socials i ecològics. Les classes es realitzaran en forma de seminari amb format de discussió, per aquest motiu els estudiants hauran de portar preparades les lectures per discussió a classe.

Al acabar el curs, l'estudiant ha d'estar familiaritzat en cadascuna de les següents quatre àrees:

1. Les teories de desenvolupament local que expliquen la localització d'activitats econòmiques i el creixement o disminució de les economies locals / regionals.
2. Les conseqüències del creixement econòmic local / regional i el desenvolupament en termes de la distribució dels beneficis i els costos en l'espai i entre diferents grups d'interès.
3. Les polítiques públiques proposades per fomentar el desenvolupament econòmic local.
4. Les deficiències i avantatges inherents de models alternatius de viabilitat econòmica.

**Competències**

- Analitzar i interpretar les projeccions espacials i territorials dels desequilibris socials i econòmics en els processos de planificació territorial i planejament urbà.

- Desenvolupar la capacitat crítica, d'anàlisi i de resolució d'hipòtesis amb el màxim rigor i qualitat per a cada àmbit d'especialització territorial.
- Dissenyar projectes de planejament urbà i gestió territorial utilitzant les figures i metodologies adequades a diferents escales territorials
- Promoure l'aplicació i l'avenç dels principis de la sostenibilitat ecològica, social i econòmica mitjançant mecanismes de participació ciutadana
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Reconèixer i emprar els mecanismes i instruments de planificació i gestió més eficients, en particular en situacions de conflicte, per a una àmplia tipologia d'espais a diversos nivells d'escala.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i interpretar els conflictes territorials i els mecanismes de resposta i gestió d'aquests conflictes.
2. Aplicar a les propostes avançades de desenvolupament local i territorial els mecanismes de participació ciutadana.
3. Aplicar a les propostes de desenvolupament local, territorial i urbà els conceptes relacionats amb el desenvolupament i la sostenibilitat.
4. Aplicar els conceptes de l'ecologia ambiental en la gestió integrada del territori, a diverses escales (barri, municipi, metròpolis i regió).
5. Elaborar propostes de desenvolupament que reequilibrin socialment i econòmicament els territoris a diverses escales.
6. Elaborar propostes viables per a la resolució dels conflictes i optar entre les alternatives plantejades en els models de desenvolupament local i urbà.
7. Identificar desigualtats i desequilibris territorials.
8. Implementar les innovacions de desenvolupament local que aportin qualitat en el territori.
9. Interpretar el desenvolupament local en funció dels desequilibris socials i territorials dels diferents espais urbans, periurbans i perifèrics.
10. Plantejar les polítiques de desenvolupament local, territorial i urbà més adequades als instruments disponibles.
11. Projectar el caràcter multidimensional de l'anàlisi territorial i urbana per mitjà de models de desenvolupament local i territorial que incorporin propostes en els sistemes ambiental, econòmic, social i polític.
12. Promoure el desenvolupament local i territorial en termes de sostenibilitat a diverses escales.
13. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
14. Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

## Continguts

- Conceptes i debats entorn al concepte de desenvolupament local i territorial. Experiències, metodologies i models.
- Desenvolupament econòmic, globalització i crisi. Implicacions territorials. 2 - Desenvolupament econòmic, globalització i crisi. Implicacions territorials.
- El debat entorn a la sostenibilitat ambiental, social i econòmica.
- Polítiques de desenvolupament i agents socials. La governança, els règims de poder i els agents socials.
- El capital social com a eina de desenvolupament territorial.

- El desenvolupament i utilització de l'espai vinculats a les noves tecnologies i la economia del coneixement.
- Teoria de l'Avantatge Comparatiu. Mètode de la segona millor opció.
- Els serveis i la indústria, desenvolupament local i dinàmiques territorials: la incrustació territorial d'empreses en el territori i el nivell de confiança.
- L'agricultura social com una estratègia de desenvolupament local.
- El turisme com a dinamitzador del desenvolupament local.
- Nocions i perspectives de gènere en el desenvolupament local.

## Metodologia

- La docència s'organitza mitjançant sessions teòriques i amb aportacions de conferenciant externs.
- Els estudiants hauran de fer, almenys, dues ressenyes bibliogràfiques d'acord amb els requeriments expressats pel professorat. Hi haurà un examen final on es tindrà en compte les lectures i les explicacions a classe.
- Està prevista una sortida de camp d'unes 5 hores de feina amb el professorat present.
- En grups de dos estudiants o individualment caldrà elaborar comentaris bibliogràfics que hauran de ser exposats en públic a classe.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Activitats formatives

| Títol                                                                    | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                      |
|--------------------------------------------------------------------------|-------|------|-----------------------------------------------|
| Tipus: Dirigides                                                         |       |      |                                               |
| Assistir a conferències programades                                      | 1,5   | 0,06 | 13                                            |
| Classes expositives amb suport de TIC, exemplificació i estudi de casos  | 26    | 1,04 | 1, 2, 6, 7, 10, 11, 12                        |
| Exposició de comentaris bibliogràfics a classe                           | 1,2   | 0,05 | 13, 14                                        |
| Sortida de camp                                                          | 1,5   | 0,06 | 14                                            |
| Tipus: Supervisades                                                      |       |      |                                               |
| Revisió de seguiment dels comentaris bibliogràfics i d'altres activitats | 5     | 0,2  | 13, 14                                        |
| Tutories especialitzades individuals                                     | 10    | 0,4  | 1, 5                                          |
| Tipus: Autònomes                                                         |       |      |                                               |
| Buscar informació sobre casos                                            | 12,5  | 0,5  | 1, 3, 10, 11                                  |
| Estudi i treball personal                                                | 60    | 2,4  | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 |
| Preparació de comentaris bibliogràfics                                   | 25    | 1    | 1, 3, 6, 7                                    |

## Avaluació

L'avaluació dels coneixements i les habilitats adquirides serà en base a quatre components:

1. Una prova escrita en la que cal obtenir una puntuació mínima de 4 sobre 10 (Inclourà preguntes sobre la sortida de camp): 50%.
2. Les ressenyes bibliogràfiques, i qüestionaris d'alguns conferenciantes s'inclouran com a part de les exposicions que es faran a classe, en grups de dos o individualment: 25%
3. L'assistència a classe, tutories i altres elements que valorin la integració i seguiment del curs. Caldrà assistir a un 80% de les classes i activitats per superar l'avaluació: 10%. (activitat no reavaluable)
4. Informe de la sortida de camp: 15%

## Activitats d'avaluació

| Títol                                                            | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|--------------------------|
| Exposició a classe i tutories                                    | 10% | 1,5   | 0,06 | 1, 3, 6, 8, 10, 12       |
| Informe de la sortida de camp                                    | 15% | 1     | 0,04 | 3, 9, 13, 14             |
| Prova escrita                                                    | 50% | 2,3   | 0,09 | 1, 2, 4, 7, 11           |
| Ressenyes bibliogràfiques, i qüestionaris d'algunes conferències | 25% | 2,5   | 0,1  | 1, 3, 4, 5, 6, 10        |

## Bibliografia

LA BIBLIOGRAFIA OBLIGATÒRIA ES LLIURARÀ A CLASSE I S'ACTUALITZARÀ AMB LES APORTACIONS CLÀSSIQUES I DARRERES APORTACIONS AL DESENVOLUPAMENT TERRITORIAL QUE ES CONSIDERIN.

BRADLEY, T.; LOWE, Ph (eds) (1984) Locality and Rurality: Economy and Society in Rural Regions, Norwick (England): Geo Books.

BULLER, H.; WRIGHT, S. (eds) (1990) Rural Development: Problems and Practices, Aldershot (England): Gower Publishing Company Ltd.

CASELLAS, A. (2007) "Gobernabilidad, participacion ciudadana y desarrollo economico: adaptaciones locales a estrategias globales" Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales. Barcelona: Universidad de Barcelona, 10 de julio de 2007, vol. XI, núm. 243 (enllaç).

CASELLAS, A. and PALLARES-BARBERA, M (2009)."Public Sector Intervention in Embodying New Economy in Inner Urban Areas: the Barcelona Experience" Urban Studies, Vol 46 (5&6). p.1137-1155.

CASELLAS, A. (2010) "La geografía crítica y el discurso de la sostenibilidad: Perspectivas y Acciones" Documents d'Anàlisi Geogràfica 56/3, 2010, p. 575-583.

CASELLAS,A., DOT, E., PALLARES-BARBERA, M. (2010). "Creación de imagen, visibilidad y turismo como estrategias de crecimiento económico de la ciudad" Finisterra. Revista Portuguesa de Geografía 2010 Vol. XLV, 153-172

CASELLAS, A.; POLI, C. (2013) "Planificación urbana e innovación: De la tecnología y la práctica profesional a la innovación social y política" Documents d'Anàlisi Geogràfica 59 (3), 435-454.

CASELLAS, A. (2014). "Desarrollo local y territorio. Del crecimiento indiscriminado a la viabilidad social y económica". Àrea de Desenvolupament Econòmic y Social. Diputació de Barcelona.

<http://www1.diba.cat/liblioteca/pdf/54054.pdf>

DOT, E.; CASELLAS, A.; PALLARÈS-BARBERÀ, M. (2010) "L'ambigüitat de la producció intensiva en coneixement: el nou espai econòmic del Poblenou", Documents d'Anàlisi Geogràfica 56/3, 2010, p. 389-408.

EDWARDS, D.; GRIFFIN T.; HAYLLAR B. (2008) "Urban tourism research. Developing an Agenda"

4

EDWARDS, D.; GRIFFIN T.; HAYLLAR B. (2008) "Urban tourism research. Developing an Agenda"

Annals of Tourism Research, Vol. 35, No. 4, p. 1032-1052.

ETXEZARRETA, M. (ed) (1988) Desarrollo rural integrado, Madrid: Serie Estudios MAPA.

FIGUEIREDO, E. (2008) "Imagine There's No Rural: The Transformation of Rural Spaces into places of Nature Conservation in Portugal", p. 159-171, European Urban and Regional Studies, 15 (2).

GIBSON-GRAHAM, J.K. (2006) A Postcapitalist Politics. Minneapolis: Uni. of Minnesota Press.

GIBSON-GRAHAM, J.K. (1996) The End of Capitalism (As We Knew It): A Feminist Critique of Political Economy With New Introduction. Minneapolis: Uni. of Minnesota Press.

GIBSON-GRAHAM, J.K. (2008). "Diverse Economies: Performative Practices for 'Other Worlds'. Progress in Human Geography 32 (5), p.1-20.

GIBSON-GRAHAM J.K. and ROELVINK, G. (2010) "An Economic Ethics for the Anthropocene". Antipode, 41(s1), p. 320-346.

GIBSON-GRAHAM, JK (2011). "A Feminist Project of Belonging for the Anthropocene", Gender, Place and Culture, vol. 18, no. 1, pp. 1-21.

GOVERDE, H.; de HAAN, H.; BAYLINA, M. (eds) (2004) Power and Gender in European Rural Development, Aldershot (England): Ashgate Publishing Ltd.

GUIRADO, C. BADIA, A.; TULLA, A.F.; VERA, A.; VALLDEPERAS, N. (2013) "L'Agricultura Social. Aproximació teòrica i dimensió en el context europeu", Biblio 3W. Volumen XVIII, nº 1046.

HALFACREE, K.; KOVÁCH, I.; WOODWARD, R. (eds) (2002) Leadership and Local Power in European Rural Development, Aldershot (England): Ashgate Publishing Ltd.

LAKSHMANAN T.R. i CHATTERJEE, L. (2006). The entrepreneurial city in the global market place. International Journal Entrepreneurship and Innovation Management, 6(3).

LAKSHMANAN T.R. i BUTTON, K.J., (2008). Chapter 22. Institutions and regional development.

LAKSHMANAN T.R. i CHATTERJEE, L. (2009). NEW GOVERNANCE INSTITUTIONS IN THE ENTREPRENEURIAL URBAN REGION, Boston Universit, (Paper Forthcoming in Innovation, The European

MARTÍNEZ VEGA, J.; ROMERO CALCERRADA, R. (2003) "Repercusión de los espacios naturales protegidos en la economía rural española", p. 41-60, Serie Geográfica, núm. 11.

PALLARÈS i BARBERÀ, M. (2011). "Com canviar quan els canvis són difícils? Avantatges i desavantatges de la Barcelona competitiva des de l'economia simbòlica", a Treballs de la SCdG, 69, 229:245. Llegiu-lo a <http://scholar.harvard.edu/montserrat-pallares-barbera/publications>.

PALLARES-BARBERA M, SUAÚ-SANCHEZ P, LE HERON R, FROMHOLD-EISEBITH M. (2012). "Globalising Economic Spaces, Uneven Development and Regional Challenges: Introduction to the Special Issue". Urbani Izziv Urban Challenge [Internet]. 23(2):S2 - S10. Llegiu-lo a: [urbani-izziv-en-2012-23-supplement-2-000\\_introd.pdf](http://urbani-izziv-en-2012-23-supplement-2-000_introd.pdf)

PALLARÈS-BLANCH, M.; PRADOS, M.J.; TULLA, A.F.(2014) "Naturanization and Urban-Rural Dynamics in Spain: case study of New Rural Landscapes in Andalusia and Catalonia", European Countryside (electronic paper), Vol. 6, Number 2, p. 118-160.

PALLARÈS-BLANCH, M.; TULLA, A.F.; VERA, A. (2015) "Environmental capital and women's entrepreneurship: A sustainable local development approach", Carpathian Journal of Earth and Environmental Sciences, Vol. 10, No. 3, p. 133-146

PRADOS, M.J (2005), "Territorial Recognition and Control of Changes in Dynamic Rural Areas.

5

PRADOS, M.J (2005), "Territorial Recognition and Control of Changes in Dynamic Rural Areas. Naturanization of the Process in Andalusia, Spain". Journal of Environmental Planning and Management, 48(1), p. 65-83.

PRADOS, M.J. (ed) (2009) Naturanization: New identities and processes for rural-natural areas, London: Taylor & Francis Group.

POLI, C. (2010) "Sustainable Development: from Fallacy to Fraud", Human Geography. A new Radical Journal, Vol. 3 ,2, p. 63-82.

PUJADAS, R.; FONT, J. (2007) Ordenación y Planificación Territorial, Madrid: Editorial Síntesis.

RODRIGUEZ GUTIERREZ, F (ed) (1999) Manual de Desarrollo local, Gijón: Ediciones TREA, S.L.

SELMAN, P. (1996) Local Sustainability. Managing and Planning Ecologically Sound Places, London: Paul Chapman Publishing Ltd.

SUAÚ-SANCHEZ P, PALLARES-BARBERA M, TAMÁSY C, TAYLOR M. (2012). "Relational Dimensions of Regional Growth: Introduction to the Special Issue". Urbani Izziv Urban Challenge [Internet]. 23(1):S2 - S6.

Llegiu-lo a: [urbani-izziv-en-2012-23-supplement-1-000\\_introd.pdf](#)

TARROJA, A.; CASTAÑER, M.; MERCADÉ, M. (Dir) (2003 a 2012), Anuari Territorial de Catalunya, Barcelona: Societat Catalana d'Ordenació del Territori (IEC).

TULLA, A.F. (2009) "Urbanización en el medio rural", p. 115-142, en GÓMEZ ESPÍN, J.L. y MARTÍNEZ, R. (Eds) Desarrollo rural en el siglo XXI. Nuevas orientacions y territorios. Murcia: Univ. De Murcia.

TULLA, A.F.; PALLARÈS-BARBERÀ, M.; VERA, A. (2009) "Naturbanization and Local Development in the mountain areas of the Catalan Pyrennes", p. 75-92, en PRADOS, M.J. (Ed) Naturbanization. New identities and processes for rural - natural areas. London: Taylor & Francis

VACCARO, I. (2006) "Valles Postindustriales: la urbanización de las montañas y sus consecuencias sociales y ecológicas" a Frigolé, J. y Roigé, X. (eds) Globalidad y localidad. Perspectiva etnográfica. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona, p. 61-90.

VÁZQUEZ-BARQUERO, A. (2000) "Desarrollo endógeno y globalización", p. 1-27, EURE, vol. XXVI, núm. 79.

VERA, A.; BADIA, A.; TULLA, A.F. (2011) "Desarrollo local en el Pirineo Catalán: Impulso económico y uso sostenible del territorio", p. 9-27, FINISTERRA, XLVI, núm. 92.

WILLEMS, J. (2013) Dictamen del Comité Económico y Social Europeo sobre el tema "La agricultura social: los Servicios asistenciales ecológicos y las políticas sociosanitarias" (2013/C 44/07).

## **Programari**

Cap d'específic.